

ПОЛИТИЧКИ НЕЗГОДИ ВО ИЗБОРНИОТ СООБРАЌАЈ

Последните локални избори покажаа дека постојат сериозни и непремостливи проблеми во изведувањето на изборната процедура во Македонија, која се нарушува на разни начини: полнење на гласачки кутии, групно гласање, прекин на гласање, гласање за други лица, некористење невидливо мастило за избегнување повторно гласање, семејно гласање, непочитување на процедурата на гласање пропишана со закон, и она најглавното - дивјаштво изразено преку насилно однесување и меѓусебни физички пресметки, употреба на огнено оружје за заплашување, кршење на гласачки кутии, напади врз гласачи и дистрибуирање пропаганден материјал, немири и заплашување на самите избирачки места, директно учество на членови на избирачки одбо-

"WANTED - ЧЕСЕН

■ Пишува:
Кокан СТОЈЧЕВ

ри (комисии) во прекршување на избирачкото право итн... Значи, има еден тон проблеми, кои се иницирани од учесниците во "политичкиот сообраќај", а тоа се партиите кои не избираат средства и начини за да дојдат до целта - освојување на што повеќе лажни електоратски гласови. Многуге политички "незгоди" во изборниот сообраќај го нарушија имиџот на Република Македонија, а уште повеќе го одложуваат времето за остварување на "возот наречен желба" - влегување во ЕУ. Поради тоа, во битката за освојување на довербата на гласачите не може да се пронајде соодветен профил на чесен избирач. За таа цел од денес е отворен конкурс за гласач, кој нема да подлегне под заканите дека ќе биде отпуштен од работа, кој нема да гласа против својата волја, кој ќе го искористи правото за гласање итн. Што значи "wanted - чесен избирач!", кој нема да биде зелен во паметот, а истовремено ќе овозможи как-

Проблемот со организирање фер и демократски избори може да се одбегне само во случај ако за тоа има политичка волја кај македонските партии, тие да се откажат од насилството и од услугите на "лицата со бицепси", кои создаваат дополнителен негативен багаж во однос на начинот на одржувањето на изборите. Тој систем, кој ефикасно функционира, не е променет, а доаѓа предвид да се активира и за време на овие избори.

Врз основа на известувањата, кои ги доставиле основните јавни обвинителства и основните судови, Коалицијата "Сите за правично судење" утврдила дека се водат 49 кривични дела против изборите и гласањето, а за овие дела извршени за време на локалните избори се пријавени 65 лица. Од оваа бројка, за 15 лица е отфрлена кривичната пријава, а против 13 се спроведува истрага, додека за други 6 лица Јавното обвинителство прибира докази. Во овие процеси обвинети се 31 лице, а за 4 лица во тек е првостепена постапка. Против 1 лице е донесена пресуда со која се одбива обвинението, а 21 лице е огласено за виновно. Во судските постапки 5 лица се осудени.

ва таква иднина за државата.

ИДЕНТИФИКУВАЊЕ НА ПРОБЛЕМИТЕ

Проблемот со организирање фер и демократски избори може да се одбегне само во случај ако за тоа се има политичка волја кај македонските партии, тие да се откажат од насилството и од услугите на "лицата со бицепси", кои создаваат дополнителен негативен багаж во однос на начинот на одржување на изборите. Тој систем, кој ефикасно функционира, не е променет, а доаѓа предвид да се активира и за време на овие избори. Имено, нема видливи резултати од покренатите судски постапки против лицата кои ги нарушиле изборните правила. Очигледно дека наредбодавците се посилни и од правосудниот систем, кој макамачи со казнувањето на партиските оперативци. За ваквите резултати говорат податоците објавени во книгата "Успешно спречување на из-

На избирачкото место бр.1391, во Општина Прилеп, со употреба на оружје 4 лица искинале дел од избирачкиот материјал и избирачката кутија ја полнеле со гласачки ливчиња, со што ги спречиле изборите и гласањето во текот на вториот изборен круг.

борните нерегуларности - клучен фактор за фер и демократски избори", која е плод на работата на Коалицијата од 22 невладини организации "Сите за правично судење". Таа ги лоцира изборните нерегуларности, но и оценува дека постојат сериозни проблеми, кои ги кочат процесите за нивно отстранување.

"Со цел да се идентификуваат проблемите, на кои наидува судскиот систем при кривичното гонење на лица-

ните дела сторени за време на гласањето на локалните избори во 2005 година", се нагласува во книгата.

Врз основа на известувањата кои им ги доставиле основните јавни обвинителства и основните судови, Коалицијата утврдила дека се водат 49 кривични дела против изборите и гласањето, а за овие дела извршени за време на локалните избори се пријавени 65 лица.

"Од оваа бројка, за 15 лица е отфрлена кривичната

пресуда со која се одбива обвинението, а 21 лице е огласено за виновно. Во судските постапки 5 лица се осудени", укажува информацијата дадена во книгата.

Кривичниот законик, е инкриминирано кривичното дело спречување на избори и гласање. Кривичниот законик познава и повреда на избирачко право, повреда на

Во текот на првиот круг од гласањето, на избирачкото место бр.1473, во Општина Долнени, 1 лице со нож скршило стакло на 2 прозорца од просторијата каде се одржувало гласањето, а друго лице, кое се наоѓало на растојание од 10 метри од гласачкото место, вперило ловечка пушка кон просторијата каде што се гласало и имало многу луѓе, а при тоа дури испукал и куршум во соседната просторија, со што лицата ги спречиле изборите и гласањето.

Во поглед на санкционирањето на сторителите на кривичните дела, на 11 лица им е изречена казна затвор, додека 7 лица парично се казнети, а на други 7 лица им е изречена условна осуда. На еден малолетник му е изречена воспитна мерка - засилен надзор од страна на родителите, под контрола на социјален орган. При одлучувањето за видот на вистината на кривичните санкции, судовите се движеле во рамките на законскиот минимум и максимум, освен во два судски предмета каде на 7 лица им се изречени кривични санкции под законскиот минимум.

слободата на определување на избирачите, злоупотреба на избирачкото право, поткуп при избори и гласање, повреда на тајност на гласањето, уништување на изборни исправи и изборна измама.

Според објавените податоци на Коалицијата "Сите за правично судење", во текот на локалните избори во 2005 година биле извршени 49 кривични дела против изборите и гласањето: од нив 13 кривични дела се однесуваат за спречување на избори и гласање, што е казниво според чл.158 од КЗ на РМ; 9 кривични дела се поведени според чл. 159 од КЗ на РМ, а

Во текот на вториот изборен круг, на избирачкото место бр.1119, во Општина Липково, при расправија и туркање меѓу две лица дошло до кршење на гласачката кутија, со што лицата ги спречиле изборите и гласањето.

СТАТИСТИЧКА ОБРАБОТКА

Кривичната материја на Република Македонија класифицира и идентификува повеќе кривични дела против изборите и гласањето. На пример, за да се обезбеди кривично-правна заштита на изборите, како државно-правен акт и облик на остварување на правото на глас на граѓаните, во член 158 од

се однесува за повреда на избирачко право; 5 кривични дела се за злоупотреба на избирачко право, кое се препознава во чл. 161 од КЗ на РМ; 10 кривични дела се за изборна измама и се поведуваат по чл. 165 од КЗ на РМ; 11 кривични дела се однесуваат за уништување на изборни исправи; а 1 кривично дело претставува повреда на слободата на определување на избирачите.

Во поглед на прашањето

На избирачкото место бр.2905, во Општина Бутел, 1 лице скршило 3 избирачки кутии запечатени со сигурносни ленти, со што ги спречило изборите и гласањето во првиот изборен круг.

та за кои постои основано сомнение дека сториле кривични дела против изборите и гласањето, од јули 2005 година Коалицијата "Сите за правично судење" почна со набљудување на сите предмети од областа на кривич-

пријава, а против 13 лица се спроведува истрага, додека за други 6 лица Јавното обвинителство прибира докази. Во овие процеси обвинети се 31 лице, а за 4 лица во тек е првостепена постапка. Против 1 лице е донесена

на времето на извршување на кривичните дела против изборите и гласањето, дали тие се сторени во текот на првиот, односно вториот изборен круг или, пак, во текот на прегласувањата, врз основа на статистичката и на обработката на податоците е утврдено дека најмногу кривични дела, дури 61 отсто од вкупниот број кривични дела, се извршени во текот на првиот изборен круг, 27 проценти во вториот изборен круг, 8 отсто за време на прегласувањето кое се одржа на 10.4.2005 година, а 4 отсто на прегласувањето на 24.4.2005 година.

"За време на локалните избори, во 2005 година, во 8 општини се извршени кривични дела против изборите и гласањето. Најмногу кривични дела против изборите и гласањето (12) се извршени

Основното јавно обвинителство Гостивар прибира докази против 2 лица, за кои постои сомнение дека ги спречиле изборите и гласањето, бидејќи го одзеле избирачкиот материјал и се оддалечиле, а подоцна, без записник, материјалот му го предале на претседателот на Општинската изборна комисија.

вичните дела се извршени надвор од гласачките места", се истакнува во анализата.

Според начинот на извршување на кривичното дело, има 6 случаи со употреба на оружје, 5 со употреба на сила, а во 2 случаја е забеле-

жано одземање на избирачкиот материјал и негово оддалечување (од гласачкото место). Од 9 кривични дела за повреда на избирачкото право, извршени за време на локалните избори, 6 се извршени со противзаконско ли-

Во текот на вториот изборен круг, на избирачко место бр.1117, во Општина Липково, претседателот и четворица членови на избирачкиот одбор, на едно лице му овозможиле да гласа за себе и за членовите на неговото потесно семејство, со што членовите на семејството биле лишени од правото да гласаат.

За време на повторното гласање, на 24.4.2005 година, на избирачкото место бр.2343, во Општина Студеничани, претседателот на избирачкиот одбор в раце ги држел гласачките ливчиња и избирачкиот список и не дозволувал да почне гласањето, со што избирачите ги лишил од правото на гласање.

во Општина Шуто Оризари; 9 во Општина Долнени; 8 во Општина Липково; 5 во Кичево; по 4 кривични дела се извршени во Прилеп и во Брвеница; по 2 во општините Студеничани и Гостивар; а по 1 кривично дело во општините Василево, Бутел и Радовиш.

Анализата на податоците доведе до заклучок дека 95 проценти од вкупниот број кривични дела се извршени на гласачките места, односно во просториите каде што се одвивало гласањето додека, пак, само 5 проценти од кри-

шување на избирачите од избирачкото право, а во 3 случаи е поведена постапка за противзаконско овозможување на гласање на лица, кои го немаат тоа избирачко право. За време на локалните избори, избирачкото право го злоупотребиле 5 лица, од кои 4 гласале за членови на потесното семејство. Во поглед на уништувањето на изборните исправи, од 11 лица дури 10 ги уништиле гласачките списоци, а со употреба на сериозна закана на еден избирач му е повредена слободата на определување.